

Aan Provinciale Staten

ONDERWERP	Kamerbrief Ruimtelijke Ordening	TELEFOONNUMMER	+31625762279
		E-MAILADRES	erik.van.hoogstraten@provincie-utrecht.nl
DATUM	07-06-2022	DOMEIN/OPGAVE	SLO
DOCUMENTNUMMER	8248CBEC	TEAM	SRO
VAN	Erik van Hoogstraten	PORTEFEUILLEHOUDER	Van Essen
NUMMER PS	PS2022RGW39		
COMMISSIE	Ruimte, Groen en Water/Wonen		
BIJLAGE	Kamerbrief Ruimtelijke Ordening		

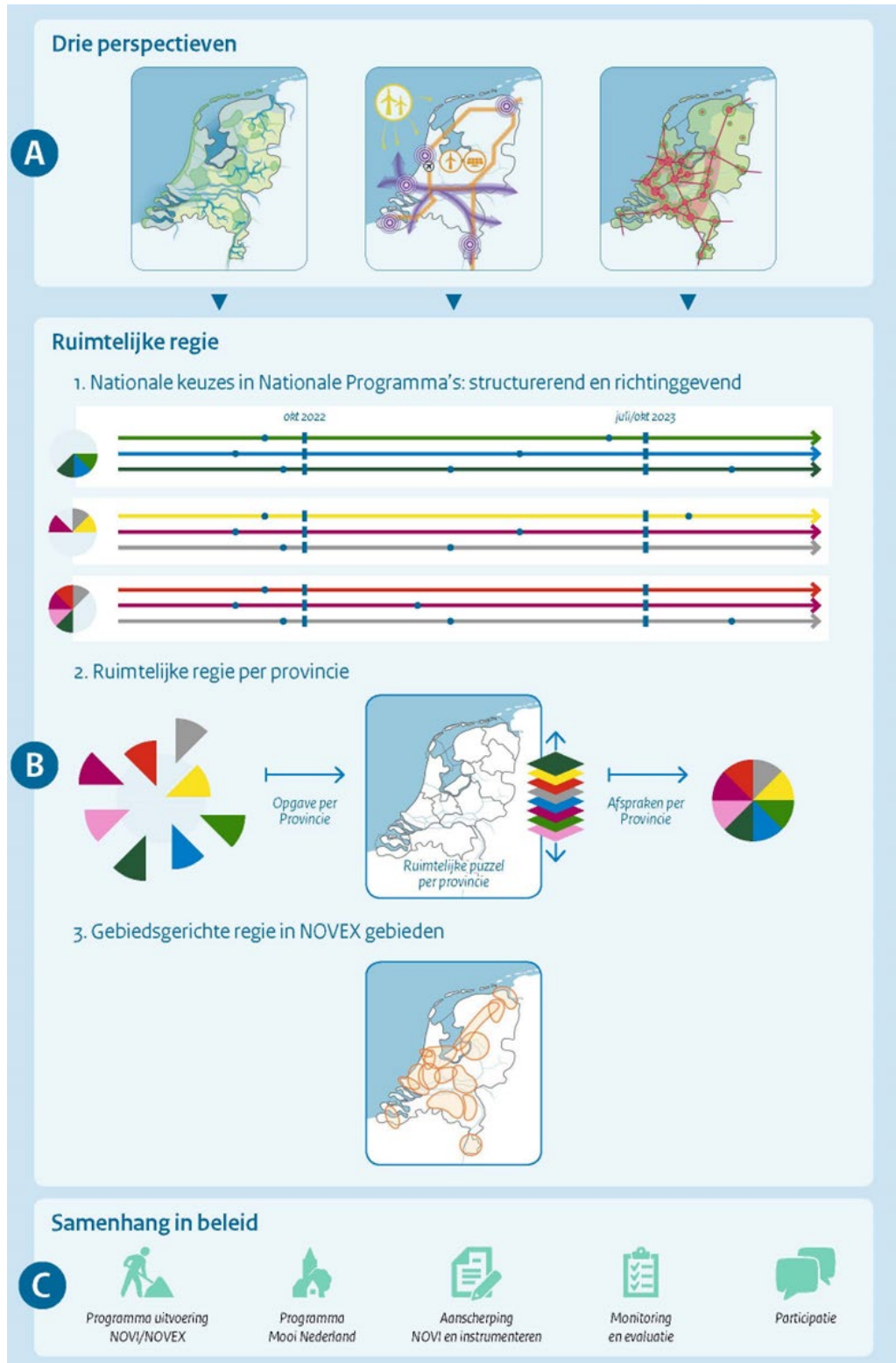
Geachte dames en heren,

Essentie / samenvatting:

Op 17 mei 2022 heeft de minister voor VRO de Ruimtelijke-Ordeningsbrief naar de Tweede Kamer gestuurd. Met deze brief legt het kabinet de basis voor de (verdere) ontwikkeling van het nationale ruimtelijke beleid. Hiervoor zijn met de Nationale Omgevingsvisie (NOVI) al belangrijke stappen gezet. In de NOVI is uiteengezet hoe alle nationale belangen worden gewogen, en hoe die in Nederland kunnen worden ingepast. Het Rijk gaat de NOVI op twee manieren een stap verder brengen: 1) door waar nodig nationale structurerende keuzes toe te voegen en 2) door over te gaan tot uitvoering van de NOVI via NOVEX (executie NOVI). Dit heeft ook gevolgen voor de provincie Utrecht. Allereerst gaat het Rijk aangeven welke nationale structurerende keuzes in een provincie moeten landen. Deze keuzes moeten in oktober 2022 grotendeels duidelijk zijn. De twaalf provincies wordt vervolgens gevraagd om de nationale opgaven ruimtelijk in te passen en te combineren met opgaven uit de provinciale Omgevingsvisies. Per 1 juli 2023 moet dan duidelijk of de ruimtelijke puzzel per provincie lukt. Daar waar opgaven niet passen, kijkt het Rijk of er nationale aanvullende keuzes nodig zijn. Zestien gebieden waar de opgaven heel complex en urgent zijn, worden aangewezen als NOVEX-gebied. Hiertoe behoren Het Groene Hart, regio's Utrecht-Amersfoort en Foodvalley(-Arnhem-Nijmegen) in de provincie Utrecht. In deze gebieden gaan Rijk en regionale partijen samen de ruimtelijke puzzel leggen. De nationale structurerende keuzes plus de programma's NOVEX en Mooi Nederland leiden tot aanscherping van de NOVI. Het ontwerp hiervan is medio 2023 voorzien.

Toelichting:

De Ruimtelijke Ordeningsbrief bestaat uit drie delen (A, B en C):

Deel A: Drie perspectieven

Eerst is door het Rijk een goede ruimtelijke analyse gemaakt om het 'wat' scherp te maken. Dit heeft geleid tot drie inhoudelijke perspectieven: 1) Landbouw en natuur; 2) Ordenende netwerken voor energie en (circulaire) economie; en 3) leefbare steden en regio's. Doel van deze perspectieven is om de complexiteit van de nationale opgaven en doelen te doorgronden, de samenhang in beeld te brengen en de thema's vast te stellen waarover nationale, structurerende besluiten en richtinggevende uitspraken van het Rijk nodig zijn. Water en bodem zijn voor alle drie de perspectieven sturend.

Deel B: Ruimtelijke regie

Onderdeel 1: Nationale keuzes in nationale programma's:

Na het 'wat' volgt het 'hoe'. De grote, urgente opgaven krijgen vorm en uitvoering via de verschillende nationale programma's, zoals 'Water en bodem als Basis', 'Woningbouw', 'MIRT', 'Landelijk Gebied' en 'Defensie'. Maar niet alles kan en niet alles kan overal. In de nationale programma's zullen dan ook door het Rijk nationaal structurerende keuzes worden gemaakt. Deze keuzes moeten in oktober 2022 grotendeels duidelijk zijn.

Onderdeel 2: Ruimtelijke regie per provincie:

Om zeker te zijn of alle doelen en opgaven daadwerkelijk ruimtelijk passen wordt door het Rijk aan de twaalf provincies, waaronder de provincie Utrecht, gevraagd om vanaf 1 oktober 2022 de nationale opgaven en doelen ruimtelijk te vertalen en te combineren met opgaven in provinciale Omgevingsvisies. Met deze ruimtelijke puzzel ontstaat 1 juli 2023 inzicht of de uitvoering van de programma's ruimtelijk mogelijk is in de betreffende provincie of dat aanvullende nationale keuzes noodzakelijk zijn. Dat kan ook een herschikking van opgaven binnen en tussen provincies betreffen. Daarnaast kan deze puzzel handreikingen geven voor de samenhang tussen en eventueel volgtijdelijkheid van de uitvoering van de verschillende nationale programma's. Wederkerige afspraken hierover in oktober 2023 vormen het ruimtelijke arrangement per provincie.

Gebiedsgerichte regie in NOVEX-gebieden:

Naast deze ruimtelijke regie per provincie wordt ook ingezet op een gebiedsgerichte regie. Voor een aantal regio's is duidelijk dat de nationale opgaven dusdanig stapelen, dat een gebiedsgerichte ordening en prioritering van verschillende nationale opgaven noodzakelijk is. Met de NOVI is reeds een eerste selectie van deze gebieden gemaakt, de huidige NOVI-gebieden. De bestaande NOVI-gebieden en de gebieden betreffende de NOVI verstedelijkingsstrategieën (als die voor Utrecht-Amersfoort en Foodvalley-Arnhem-Nijmegen) worden verder ontwikkeld en zullen de NOVEX-gebieden gaan heten. Voor deze gebieden is op voorhand duidelijk dat meerdere Rijkspartijen meerjarig deelnemen in perspectief- en planontwikkeling en in de uitvoering.

Deel C: Samenhang in beleid

Het realiseren van samenhang in het nationaal ruimtelijk beleid loopt via de programma's uitvoering NOVI / NOVEX, Mooi Nederland, de aanscherping van de NOVI (ontwerp voorzien medio 2023) en de Planmonitor.

Duiding Ruimtelijke Ordeningsbrief vanuit perspectief provincie Utrecht

De Ruimtelijke Ordeningsbrief sluit nauw aan op de rol die provincies in de ruimtelijke ordening (willen) spelen (conform IPO-aanbod 'Rol in de ruimte'). De rol van de provincies en ook die van gemeenten en waterschappen is onmisbaar om de grote transitie opgaven in Nederland te realiseren. Dit kan alleen als Rijk en regionale overheden gelijkwaardig als één overheid samenwerken.

Voor de provincie Utrecht is de Omgevingsvisie provincie Utrecht het kader op basis waarvan keuzes over Utrechtse kwaliteiten en opgaven worden gemaakt. Met de Omgevingsvisie is reeds een ruimtelijke puzzel voor de provincie Utrecht gelegd. Daarbij is ook rekening gehouden met het nationale omgevingsbeleid uit de NOVI. Tevens is het gezamenlijke ontwikkelde NOVI verstedelijkingsstrategie Utrecht-Amersfoort doorvertaald. Er wordt dus niet bij nul begonnen als het gaat om de doorwerking van het nationale ruimtelijk beleid in het omgevingsbeleid van de provincie Utrecht.

In de Ruimtelijke Ordeningsbrief is op hoofdlijnen aangegeven welke aanvullende nationale keuzes het Rijk wanneer t.o.v. de NOVI gaat nemen. Hoe deze keuzes er precies uit zullen zien en hoe zij in gebieden/regio's zullen uitpakken, is nog niet duidelijk. De provincie Utrecht wil met het Rijk afspraken maken om de aanvullende

nationale keuzes binnen de provincie Utrecht zoveel mogelijk conform de Omgevingsvisie invulling te geven. Wederkerigheid in afspraken is daarbij het uitgangspunt: naast afspraken over doorwerking van aanvullende nationale keuzes ook afspraken over instrumenten en middelen voor decentrale uitvoering. Daar waar aanvullende nationale keuzes aanpassing vragen van het provinciale omgevingsbeleid, zoals vastgelegd in de Omgevingsvisie provincie Utrecht, zal dit aan Uw Staten worden voorgelegd.

Er zijn zestien NOVEX-gebieden aangewezen waar het Rijk gebiedsgericht met andere regionale partijen gaat samenwerken. Binnen het grondgebied van de provincie Utrecht liggen drie NOVEX-gebieden: 1) Het Groene Hart; 2) Verstedelijkingsgebied Utrecht-Amersfoort en 3) Gebied Foodvalley-Arnhem-Nijmegen (zowel stedelijke als landelijke gebiedsopgave). De precieze betekenis van het zijn van NOVEX-gebied vraagt nog nadere invulling door het Rijk. Daarnaast is rijksbetrokkenheid bij uitvoering ook nodig buiten de NOVEX-gebieden.

Voorgeschiedenis:

- De provincie Utrecht heeft steeds proactief input voor de NOVI geleverd, onder andere door te reageren op conceptversies, het indienen van position papers en het gezamenlijk organiseren van NOVI-gebiedsdialogen. Ook heeft de provincie Utrecht op de Ontwerp NOVI gereageerd met een zienswijze.
- Juni 2019 de ontwerp-NOVI naar de Tweede Kamer gestuurd op basis waarvan de terinzagelegging begon.
- April 2020 is de Kamerbrief 'Regie en keuzes in het nationale omgevingsbeleid' verstuurd met aanvullende richtinggevende keuzes.
- Op 11 september 2020 is de definitieve NOVI naar de Tweede Kamer gestuurd.
- Op 3 maart 2021 hebben het ministerie van BZK (namens het Rijk), het IPO, de VNG en de UvW samenwerkingsafspraken gemaakt op basis van de vastgestelde NOVI. De samenwerkingsafspraken helpen om de opgaven integraal aan te pakken. Ze dragen ook bij aan het goede samenspel tussen overheden.
- De afgelopen jaren heeft een gebiedsgerichte uitwerking van de NOVI plaatsgevonden in Omgevingsagenda's per landsdeel, een select aantal NOVI-gebieden en gezamenlijke Rijk-regioprogramma's.

Vervolprocedure / voortgang:

Met de Ruimtelijke Ordeningsbrief legt het kabinet de basis voor de (verdere) ontwikkeling van het nationale ruimtelijke beleid. Op dit moment is nog niet te zeggen wat de impact hiervan per regio of gebied zal zijn. Ook is nog niet duidelijk in hoeverre aanvullende nationale keuzes aanpassing van het provinciale omgevingsbeleid vragen. De invulling, inhoud en planning van het traject om tot aanvullende nationale keuzes te komen, moet het Rijk nog uitwerken. Dit maakt ook dat op dit moment (nog) niet precies kan worden aangegeven hoe, wanneer en waarover uw Staten zullen worden betrokken. Wanneer hierover meer duidelijk is, zullen wij er uiteraard voor zorgen dat uw Staten goed worden betrokken bij de provinciale ruimtelijke vertaling van de nationale opgaven en doelen en de combinatie van de opgaven uit de Omgevingsvisie provincie Utrecht. Over de precieze wijze waarop stemmen wij komende tijd af met de griffie en het presidium (conform diens verzoek van 27 mei hieromtrent) en zullen wij u tijdig informeren. Wanneer aanpassing van de door u vastgestelde kaders aan de orde mocht zijn, dan zal besluitvorming hierover vanzelfsprekend aan uw Staten voorgelegd worden. De voor nu bekende tijdlijn ziet er als volgt uit:

- Tot oktober 2022: Nationale structurerende keuzes in nationale programma's door het Rijk;
- Oktober 2022 – juli 2023: Leggen ruimtelijke puzzel per provincie;
- Medio 2023: Ontwerp van de aangescherpte NOVI;
- Oktober 2023: Ruimtelijk arrangement per provincie met wederkerige afspraken.
- Eind 2024: Definitieve aangescherpte NOVI.

Gedeputeerde Staten van Utrecht,

Voorzitter,
mr. J.H. Oosters

Secretaris,
mr. drs. A.G. Knol-van Leeuwen